

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 477/2019 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att begränsa privatiseringen av vattentjänster

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 477/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Juho Kautto /vänst

Hur ämnar regeringen genom lagstiftning säkerställa att för människan nödvändiga resurser och funktioner inte underordnas privata företag som eftersträvar vinst?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Rent vatten är ett grundläggande behov. Vattentjänster, som säkerställer dess tillgänglighet, är ett naturligt monopol som måste övervakas och regleras. Den gällande lagstiftningen om vatten och vattentjänster garanterar att kommunerna fortsättningsvis kommer att ha en stark roll när det gäller att ordna vattentjänster, bibehålla ett skäligt pris för vattentjänsterna samt att bevara Finlands vattenresurser som en nationell naturresurs.

Vattenlagen (587/2011) tryggar en hållbar användning av Finlands vattenresurser. Enligt vattenlagen är det inte möjligt att hävda äganderätt till grundvatten eller ytvatten. Sålunda kan varken utländska eller inhemska aktörer enligt lagen hävda äganderätt till vattenresurserna. I vattenlagen (587/2011) stadgas i stället om grunderna utifrån vilka det är möjligt att få nyttjanderätt till vattnet på eget eller annans område. För uttag av vatten behövs tillstånd av regionförvaltningsverket ifall vattenuttaget kan ändra vattnets kvalitet eller mängden på ett skadligt sätt. Uttag av vatten för ett vattentjänstverks behov eller för någon annans behov som levererar vatten till ett vattentjänstverk förutsätter emellertid alltid tillstånd.

I tillståndet för uttag av vatten i enlighet med vattenlagen fastställs i vilket syfte vattnet får användas. Utgående från tillståndet som beviljats vattentjänstverket kan anläggningen ta ut vatten för förberedelse av hushållsvatten och för distribution i sitt nätverk för samhällets behov. Vattentjänstverket kan enligt tillståndet inte använda vattnet för andra ändamål.

I vattenlagen föreskrivs också om hur olika behov av att ta vatten sammanjämkas. Vid beviljandet av tillstånd för uttag av vatten iakttas en företrädesordning (4 kap. 5 § i vattenlagen). Om vattnet inte förslår alla behov tryggas i första hand den lokala vattenförbrukningen, det vill säga enskilda fastigheters tillgång till hushållsvatten, och samhällets vattentjänster på orten. När dessa behov har tillgodosetts kan det beviljas tillstånd att ta ut vatten för andra ändamål på orten, till exempel

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 477/2019 rd

för den lokala industrin, och tillstånd för uttag av vatten för samhällets tjänster utanför orten. Sist i företrädesordning står vattenanvändningen bland annat för industriella behov utanför orten.

För tillfället ansvarar cirka 1 100 vattentjänstverk för produktionen av hushållsvatten för finländarna och lite över 90 procent av finländarna omfattas av dessa vattentjänstverks leveranser av hushållsvatten. Av dessa cirka 1 100 anläggningar är 68 procent vattenandelslag som ägs av kunderna, 12 procent aktiebolag och 20 procent kommunala affärsverk, kommunala balansenheter och andra verksamhetsformer. Även om kommunen eller ett kommunägt bolag inte självt producerar vattentjänster föreskrivs i lagen om vattentjänster trots detta att det är kommunens uppgift att utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen (5 §).

Bestämmelser om avgifter för vattentjänster ingår i lagen om vattentjänster (119/2001). Avgifterna ska vara tillräckliga för att täcka kostnaderna för vattentjänsterna. Enligt lagen ska avgifterna emellertid även vara skäliga och rättvisa. I avgifterna får ingå högst en skälig avkastning på kapitalet.

Lagstiftningen kräver också öppenhet i driften av vattentjänstverk. Vattentjänstverket ska upprätta en sådan verksamhetsberättelse som avses i bokföringslagen och i den i begriplig form återge bokslutsuppgifterna samt presentera nyckeltal som beskriver vattentjänsternas prisnivå, effektivitet, kvalitet och lönsamhet. Anläggningen ska publicera dessa uppgifter, priserna och prissättningsgrunderna för vattentjänsterna allmänt i datanätet.

Som en del av den Nationella vattentjänstreformen som jord- och skogsbruksministeriet tillsatt utreds under våren 2020 hur den nuvarande vattentjänstlagstiftningen fungerar och de internationella erfarenheterna av tillsynen över vattentjänstverkens ekonomi och funktionsduglighet. Behoven av att revidera lagstiftningen bestäms utifrån utredningen.

Helsingfors 20.2.2020

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä